

3.4. Європейська модель регіональної інтеграції.

1. Особливості формування бюджету ЄС та регіональна політика.
2. Основні інституції управління фінансами та територіальна організація ЄС.
3. Еволюція пріоритетів фінансування регіональної політики ЄС.
4. Сучасні інструменти фінансування регіональної політики ЄС.
5. Механізми та спеціальні інструменти фінансування регіонального розвитку ЄС.

1. Особливості формування бюджету ЄС та регіональна політика

Особливості формування бюджету ЄС:

- 1) бюджет ЄС є бюджетом витрат (доходи «підганяються» під видатки);
- 2) складається на 1 рік у рамках 7-річних фінансових планів;
- 3) фінансується переважно з **власних ресурсів ЄС (99%)**;
- 4) інші джерела складають **1 %** доходів бюджету ЄС;
- 5) базується на принципі відповідності витрат і доходів;
- 6) має вбудовані компенсаційні схеми для окремих країн ЄС

Власні доходи бюджету ЄС

Автоматично надходять до бюджету Європейського Союзу без додаткових рішень влади будь-якої країни.

Включають:

1. Імпортні мита, які стягуються при ввезенні товарів на територію ЄС, а також **кошти від зборів в рамках спільної організації ринку цукру**. Урядам країн, які стягують ці доходи дозволяється використовувати до 25% на покриття витрат, пов'язаних із їх збором.

Власні доходи бюджету ЄС

2. Доходи, що базуються на ПДВ

Визначено відсоток з гармонізованої в усіх країнах-членах ЄС бази ПДВ - **0,3 %**.

Проте гармонізована база ПДВ не може перевищувати 50% ВВП країни (*щоб бідніші країни не платили непропорційно своїм можливостям*).

Протягом планового періоду 2007-2013 рр. частка ПДВ була дещо зниженою для ряду країн:

Австрія – 0,225 %, Німеччина – 0,15 %, Нідерланди та Швеція – 0,10 %.

Загалом залучено **близько € 14 млрд** (2010 р.).

Власні доходи бюджету ЄС

3. Надходження від застосування процентної ставки до обсягу ВВП кожної держави-члена ЄС.

Ставка є однаковою для всіх країн (0,7554 % у 2012 р.) і визначається потребами покриття різниці між видатками ЄС і доходами з усіх інших джерел.

Найбільше джерело доходів бюджету ЄС –
€ 92,7 млрд в 2010 році, € 98,2 млрд в 2012 році.

Загалом складає 76% усіх доходів.

Дане джерело призначене для збалансувати доходів і видатків бюджету ЄС.

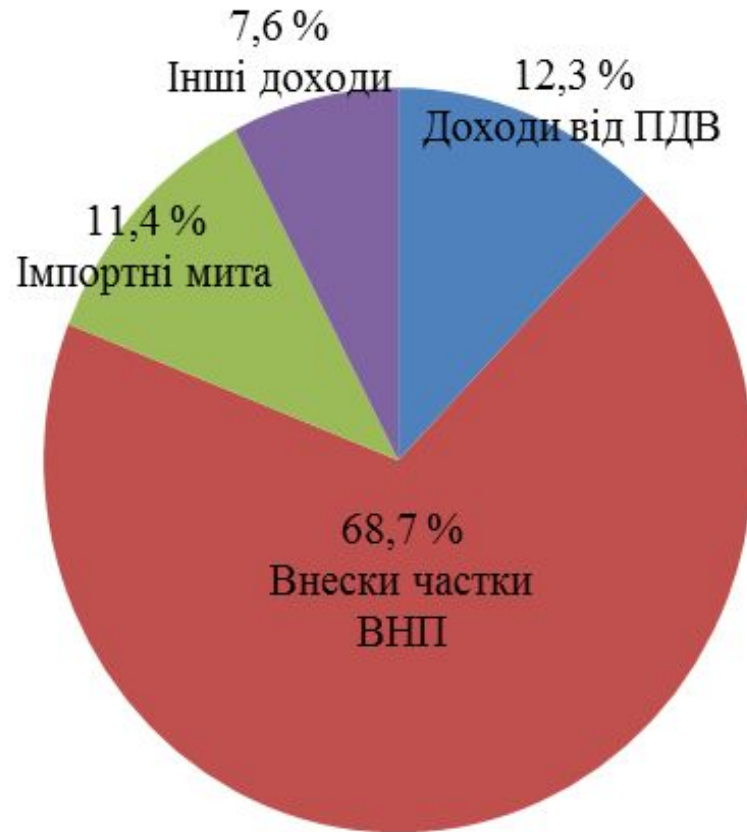
Додаткові доходи бюджету ЄС

Формуються за рахунок надходжень від:

- оподаткування зарплати працівників органів ЄС;
- фінансових санкцій;
- штрафів;
- та ін.

Складають лише 1 % доходів бюджету ЄС

Структура доходів бюджету ЄС у 2014 р.

Регіональна політика ЄС

Загалом у ЄС реалізуються такі **ВИДИ ПОЛІТИК:**

▣ *горизонтальні політики*

(соціальна, регіональна, конкурентна, екологічна)

▣ *секторальні політики*

(спільна аграрна, енергетична, технологічна промислова)

▣ *зовнішні політики*

(торговельна, допомоги з розвитку)

Регіональна політика ЄС

- Регіональна політика є однією із ключових горизонтальних політик ЄС.
- З 2007 року має назву «Політика згуртування ЄС» .
- Передбачає систему заходів, спрямованих на *підвищення благоустрою регіонів ЄС і скорочення розривів у їх економічному розвитку.*
- Основна мета – *підвищення конкурентоспроможності регіонів* шляхом сприяння економічному розвитку та зайнятості, підтримки програм захисту природного середовища та енергетичної безпеки.

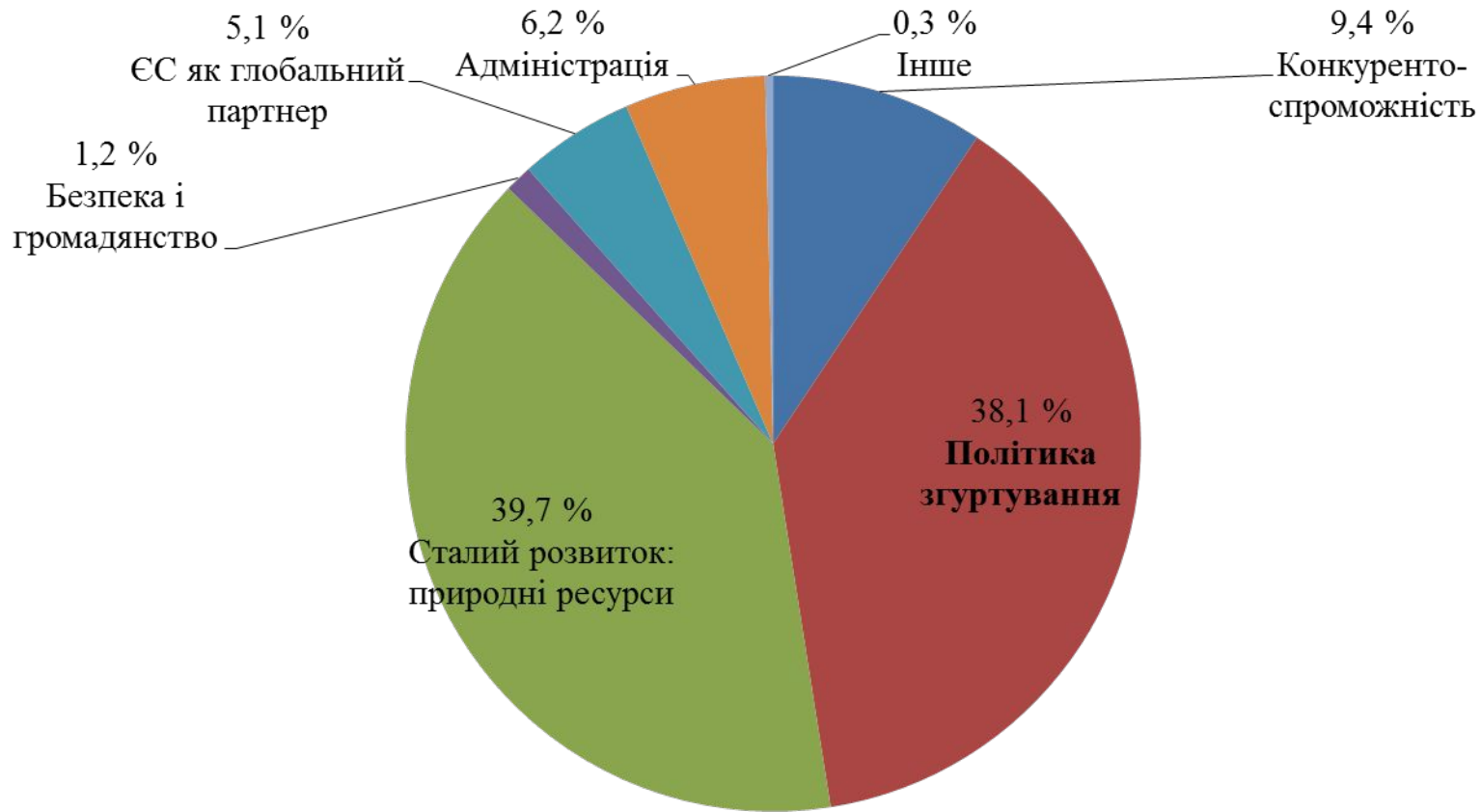
Принципи політики регіонального розвитку ЄС

- ▣ **Концентрації** – підтримка лише тих проектів, що відповідали цілям «європейської семирічки». Фінансування концентрується на тих регіонах, які найбільше цього потребують. Уникається розпорошення зусиль.
- ▣ **Програмування** – отримання в програмах розвитку необхідного ефекту, визначення стабільності, взаємодія на місцевому рівні.
- ▣ **Партнерства** - системна взаємодія та кооперація між Єврокомісією, національними, місцевими та локальними органами влади.
- ▣ **Компліментарність** – конкретизація фінансового внеску до спільного проекту кожного з учасників.
- ▣ **Субсидіарності** (основний принцип ЄС взагалі) – передбачає, що реалізація заходів на наднаціональному рівні може бути здійснена лише тоді, коли ефективність роботи на національному, регіональному та місцевому рівнях є нижчою.

Сучасні умови проведення політики регіонального розвитку ЄС

- відносно низький технологічний рівень розвитку периферійних регіонів ЄС, які дуже повільно змінювали свою структуру господарства, а їх дотаційність набула хронічного характеру;
- бунт «багатих» регіонів проти «бідних»;
- необхідність координації єдиної транспортної, комунікаційної та інших політик, яка стосується як регіонів, так і ЄС у цілому;
- надзвичайно високий рівень безробіття в деяких регіонах ЄС (Іспанія, Польща, Словаччина, Румунія, Франція, східні землі Німеччини тощо), розвиток «споживацьких» настроїв серед нових учасників Євросоюзу;
- масштабне розширення ЄС та значні витрати з його консолідованого бюджету, які пов'язані з довступним та післявступним періодом адаптації;
- небажання країн-лідерів проводити політику «утримання» нових членів.

Структура видатків бюджету ЄС за напрямками (2014 р.)

**На досягнення цілей регіональної політики ЄС
виділяється близько третини бюджету ЄС!**

350 млрд євро у 2007-2013 рр.

Країна	Різниця внесених і отриманих коштів	Країна	Різниця внесених і отриманих коштів
Донори (9)		Реципієнти (19)	
DE	-14 331,5	PL	13 909,6
FR	-6 094,5	HU	5 729,9
NL	-4 376,5	EL	5 268,4
UK	-4 356,9	RO	4 590,7
IT	-3 672,9	BE	3 384,1
SE	-2 137,1	PT	3 306,1
AT	-1 118,4	CZ	3 068,4
FI	-715,3	BG	1 851,6
DK	-701,7	LT	1 565,5
		ES	1 560,5
		LU	1 481,8
		SK	1 043,7
		LV	818,1
		SI	815,7
		EE	489,4
		HR	197,0
		MT	189,2
		IE	138,1

2. Основні інституції управління фінансами та територіальна організація ЄС

Основні структури ЄС, які пов'язані із управлінням фінансами, включають:

▣ **Адміністративні структури**

Рада ЄС, Європейська рада, Європейський парламент, Європейська комісія

▣ **Консультативні структури**

Економічний та соціальний комітет і Комітет регіонів

▣ **Фінансові структури**

Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк, Європейський інвестиційний фонд

Рада ЄС

Вищий політичний інститут. Складається з міністрів урядів всіх країн ЄС. Рада регулярно зустрічається для розгляду й прийняття рішень по конкретних питаннях, ухвалює європейські закони, *затверджує бюджет ЄС*, розробляє зовнішні політики ЄС, координує роботу між судами та поліцейськими силами всередині ЄС, підписує угоди між ЄС та іншими країнами.

Європейська Рада

Другим рівнем є Європейська Рада на рівні глав держав і урядів. Основні функції – визначення основ європейської політики, вирішення проблем, що виникли на більш низьком рівні. До неї також входить голова Європейської Комісії.

Засідає чотири рази на рік. На засіданнях обговорюють загальну політику ЄС і оцінюють її результати.

Європейський парламент

Виконує законодавчі функції (732 парламентарі) –

- обговорення і прийняття європейських законів (спільно з Радою)
- ретельний моніторинг роботи інших інституцій ЄС, зокрема Європейської Комісії
- обговорення і прийняття бюджету ЄС (спільно з Радою)

Голова Європейського парламенту

Мартін Шульц
(з 01.07.2014)

Європейська комісія

Виконавчий орган. В її складі – по 1 представнику від кожної країни-члена. Штаб-квартира знаходиться в Брюсселі.

Комісія - незалежний від національних урядів орган, який представляє і захищає інтереси ЄС у цілому. Комісія пропонує нові законопроекти Європейському Парламенту та Раді.

Комісія – несе відповідальність за виконання рішень Парламенту і Ради, що означає управління повсякденними справами ЄС: втілення його політики, управління програмами та *використання його фондів.*

Голова ЄК – Жан-Клод Юнкер (*з 01.11.2014*)

Консультативні структури ЄС

Європейський економічний і соціальний комітет – дорадчий орган, що надає представникам різних груп офіційну платформу для вираження своїх поглядів з питань ЄС.

Виконує 3 основні функції:

- консультує Раду, Комісію та Європейський Парламент на їхнє прохання або за власною ініціативою;
- сприяє більш активній участі громадянського суспільства в діяльності ЄС;
- сприяє підвищенню ролі громадянського суспільства в країнах-не членах ЄС і надає допомогу в створенні дорадчих структур

Консультативні структури ЄС

Комітет регіонів консультує з питань, що стосуються місцевої влади й регіональних адміністрацій, таких як: регіональна політика, питання охорони навколишнього середовища, освіти та транспорту.

Комісія, Рада та Парламент повинні консультуватися з Комітетом регіонів ЄС щодо прийняття рішень з питань, що стосуються місцевого і регіонального самоврядування.

Фінансові структури ЄС

Європейський центральний банк (ЄЦБ) (діє з 1998 р.).

Мета – управління євро та забезпечення цінової стабільності для більш ніж 2/3 населення ЄС, що користуються євро.

ЄЦБ також розробляє й впроваджує монетарну політику в зоні євро. Одне з найголовніших завдань ЄЦБ – зберігати цінову стабільність в зоні євро,

таким чином оберігаючи купівельну спроможність євро від впливу інфляції.

Фінансові структури ЄС

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) (діє з 1958 р.).

Некомерційна установа, незалежна від бюджету ЄС.

Акціонери банку - держави ЄС.

ЄІБ інвестує в проекти суспільного значення, які інакше не могли б отримати позики або одержали б кредит під вищі відсотки.

Основні цілі – кредитування інвестиційних проектів в основному в країнах з відносно нижчим рівнем економічного розвитку, країнах-кандидатах, асоційованих країнах, а також кредитування малого і середнього бізнесу.

Фінансові структури ЄС

Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ) – створений у 1994 р. для фінансування малого бізнесу на основі венчурних капіталовкладень, для надання гарантій банкам по фінансуванню малого бізнесу.

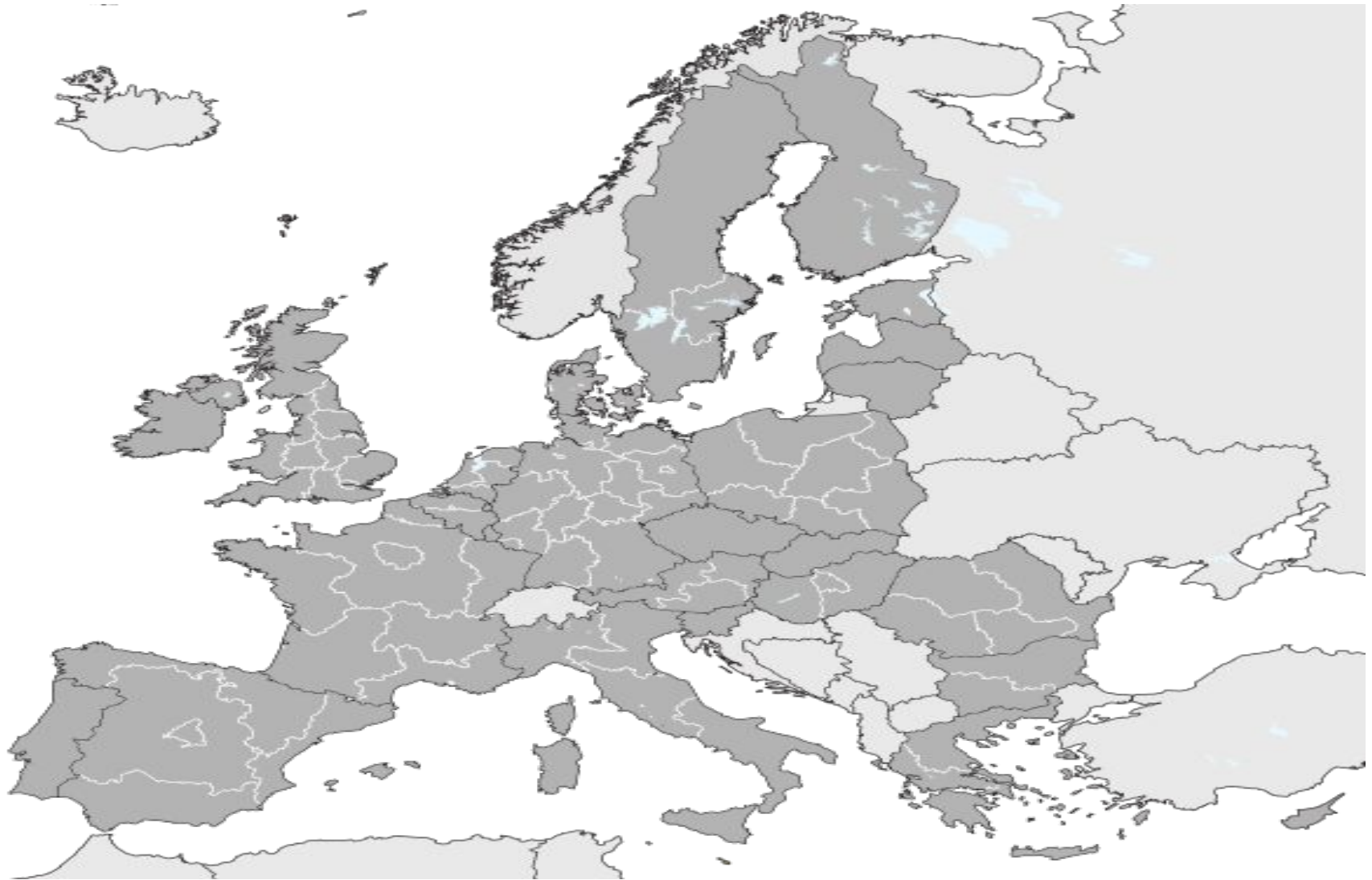
Головний акціонер - Європейський інвестиційний банк.

Територіальна структура ЄС

NUTS – Nomenclature Units for Territorial ???

Рівень	Мінімальна чисельність населення	Максимальна чисельність населення
NUTS-1	3 млн.	7 млн.
NUTS-2	800 тис.	3 млн.
NUTS-3	150 тис.	800 тис.

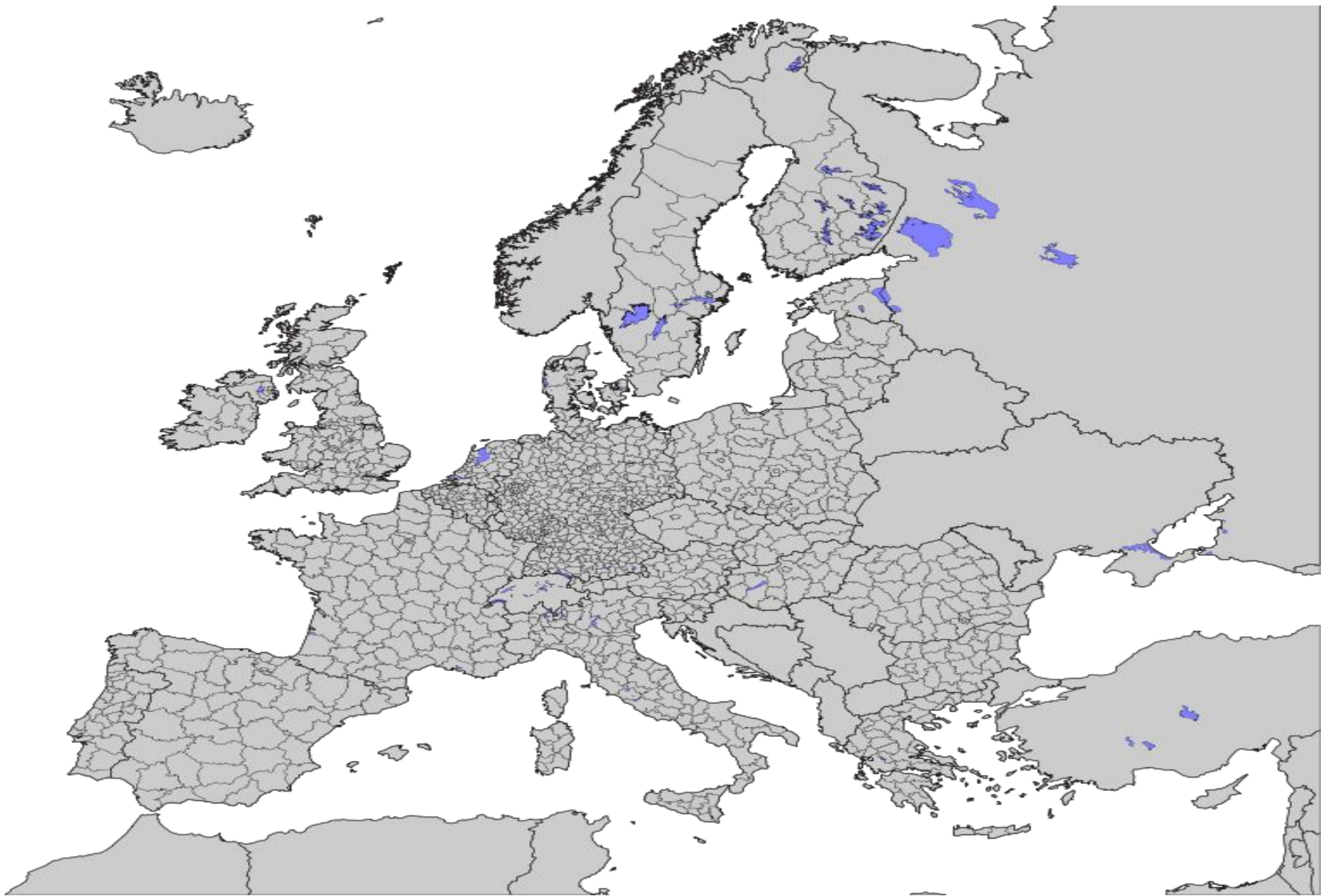
На місцевому ж рівні визначено 2 рівні – **LAU 1** і **LAU 2**.

Поділ ЄС на регіони NUTS-1

Поділ ЄС на регіони NUTS-2

Поділ ЄС на регіони NUTS-3

3. Еволюція пріоритетів фінансування регіональної політики ЄС

1957-1975 рр.

Спільна регіональна політика - простий перерозподіл коштів на користь менш розвинених регіонів.

Розподіл фінансової підтримки у цей період здійснювався за рахунок **Європейського соціального фонду (ESF)** та **Європейського фонду орієнтації і гарантій в сфері сільського господарства (EAGGF)**.

Відсутній програмний характер згладження диспропорцій регіонального розвитку.

Відсутній спеціалізований інструментарій політики.

1975-1988 рр.

Перші заходи щодо програмної фінансової підтримки регіонів - **Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF)**.

Спочатку кошти ERDF:

розподілялися між країнами-членами ЄС *за квотним* принципом на регіональні програми;

спрямовувались переважно у інфраструктуру та малі підприємства, які створюють не менше 10 нових робочих місць.

Згодом постало питання про перерозподіл коштів ERDF *без врахування квот* на спільні програми розвитку.

Обсяг ERDF за цей період зріс з 4,8 до 7,8 % бюджету ЄС.

1988-1993 рр.

Регіональні диспропорції посилилися – до ЄС приєдналися Греція, Іспанія та Португалія, в результаті чого чисельність населення у малорозвинених регіонах майже подвоїлась.

Нововведення етапу

- Програмування почало здійснюватися на 3-4 роки.
- За рахунок фондів фінансувалась тільки частина видатків на програми.
- Співфінансування з інструментів ЄС та національних джерел.
- Фінансувався обмежений набір пріоритетів і секторів найменш розвинених регіонів (майже 80% ERDF спрямовувалась у найменш розвинені регіони)

Частка коштів на регіональні цілі у бюджеті ЄС зросла до 31 %.

Цілі регіональної політики та інструменти досягнення (1988 р.):

- ▣ **Ціль 1.** Розвиток структурно відсталих (слабких) регіонів (*ERDF, ESF, EAGGF*);
- ▣ **Ціль 2.** Переорієнтація промислово занепадаючих регіонів (*ERDF, ESF*);
- ▣ **Ціль 3.** Боротьба з довгостроковим безробіттям (*ESF*);
- ▣ **Ціль 4.** Допомога по адаптації молоді в трудову діяльність (*ESF*);
- ▣ **Ціль 5 a.** Модернізація і розвиток обслуговуючих сільське господарство підприємств (*EAGGF*);
- ▣ **Ціль 5 b.** Розвиток сільських територій (*ERDF, ESF, EAGGF*).

1993-1999 рр.

- Створено новий інструмент посилення регіонів найбільш бідних країн – **Фонд згуртування** (Cohesion Fund) (1993 р.).
- Створено **Фінансовий інструмент підтримки рибальства** (FIFG), для підтримки диверсифікації та підвищення конкурентоспроможності у секторі рибальства.
- Змінилися критерії та адміністративні процедури щодо відбору отримувачів допомоги зі структурних фондів, а також період планування.

Ціль	Інструмент		Критерії доступу
	1988-1993	1994-1999	
Розвиток структурно відсталих (слабких) регіонів	ERDF, ESF, EAGGF	ERDF, ESF, EAGGF, CF, FIG	<u>Регіони NUTS 2</u> з ВВП на душу населення менше 75 % середньоевропейського рівня
Переорієнтація промислово занепадаючих регіонів	ERDF, ESF	ERDF, ESF	<u>Регіони NUTS 3</u> , у яких: вищий середнього рівень безробіття за 3 роки; частка зайнятих у промисловості вища за середньоевропейську за останні 15 років; суттєвий спад зайнятості у окремих галузях.
Боротьба з довгостроковим безробіттям	ESF	ESF	Не обмежено регіонально

Допомога по адаптації молоді в трудову діяльність.	ESF	ESF	Не обмежено регіонально
Модернізація і розвиток обслуговуючих сільське господарство підприємств	EAGGF	EAGGF, FIFG	Не обмежено регіонально
Розвиток сільських територій	EAGGF, ERDF, ESF	EAGGF, ERDF, ESF	Регіони з: високою часткою зайнятості в сільському господарстві; низькою прибутковістю сільського господарства; низьким рівнем соціально-економічного розвитку; ін. проблемами.

Досягнення визначених цілей досягається Структурними фондами як через національні ініціативи (типу CSF), так і шляхом фінансування програм і проектів **ініціатив спільнот** (Community Initiative (CI)).

Протягом 1994-1999 рр. реалізовувалось 13 таких ініціатив (понад 500 програм).

Ініціативи спільнот

Community initiatives (CI) (1994-1999)

Interreg II – транскордонне співробітництво, енергетичні мережі, просторове планування;

Leader II – сільський розвиток;

Regis II – інтеграція найбільш віддалених регіонів;

Employment – зайнятість (ініціативи орієнтовані на забезпечення можливостей на ринку праці для жінок (NOW), для людей з фізичними вадами (HORIZON), для молоді молодше 20 р. (Youthstart), для жертв расизму та ксенофобії (INTEGRA);

Adapt – адаптація робочої сили до умов інформаційного суспільства;

Rechar II – трансформація вуглеводобувних територій;

Resider II – перетворення регіонів, що постраждали від металургії;

Konver – диверсифікація регіонів економіка яких, залежить від оборонного сектору;

Retex – диверсифікація регіонів економіка яких, залежить від текстильної і швейної промисловості;

SMEs – підтримка конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва;

Urban – відновлення міських територій;

Pesca – диверсифікація регіонів економіка яких, залежить від рибної галузі;

Peace – підтримка мирного процесу в Північній Ірландії.

Фінансові пріоритети РП 2000-2006 рр.

Три цілі:

- 1) Розвиток структурно відсталих (слабких) регіонів.
- 2) Підтримка соц.-ек. переорієнтації регіонів із структурними труднощами.
- 3) Адаптація та модернізація освіти, навчальних програм і проведення політики зайнятості в регіонах, які не підпадають під Ціль 1.

Звужено перелік тематичних напрямів **ініціатив спільнот**, які можуть фінансуватися за рахунок коштів структурних фондів ЄС, до **чотирьох**:

- ▣ **INTERREG** - транскордонне, транснаціональне і міжрегіональне співробітництво;
- ▣ **URBAN** - сталий розвиток міст та міських територій;
- 1) **LEADER +** - розвиток сільських територій;
- 2) **EQUAL** – протидія дискримінації на ринку праці;

Частка витрачених коштів на фінансування цих ініціатив - 5,35 % коштів Структурних фондів.

Фінансові пріоритети РП 2007-2013 рр.

- новими пріоритетами згуртування стали **конвергенція, регіональна конкурентоспроможність і зайнятість, територіальне співробітництво;**
- оновлено підходи до процесу планування і нові вимоги до фінансового управління, контролю та оцінки проектів;
- визначено нові правила створення транскордонних органів управління для програм співробітництва.

Інструменти регіональної політики

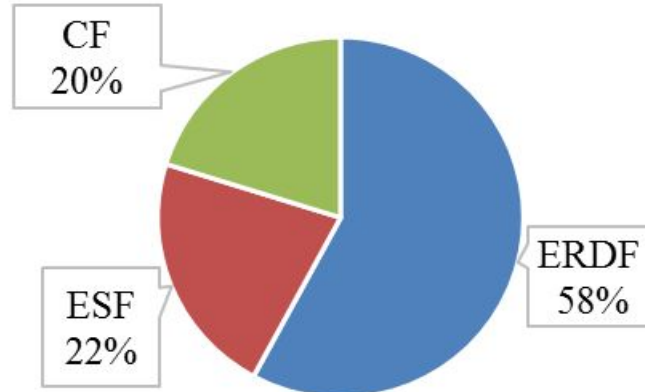
2000-2006		2007-2013	
Цілі	Інструменти	Цілі	Інструменти
Ціль 1. Підтримка регіонів, що відстають	ERDF, ESF, EAGGF, FIFG	Конвергенція	CF, ERDF, ESF
Згуртування	CF		
Ціль 2. Підтримка соціально-економічної трансформації територій	ERDF, ESF	Регіональна конкурентоспроможність і зайнятість	ERDF, ESF
Ціль 3. Системи підготовки і політика зайнятості	ESF		
<i>Ініціативи спільнот:</i> Interreg III, Urban II	ERDF	Європейське територіальне співробітництво	ERDF
Equal	ESF		
Leader+	EAGGF		

Фінансовий план на 2014-2020 рр.

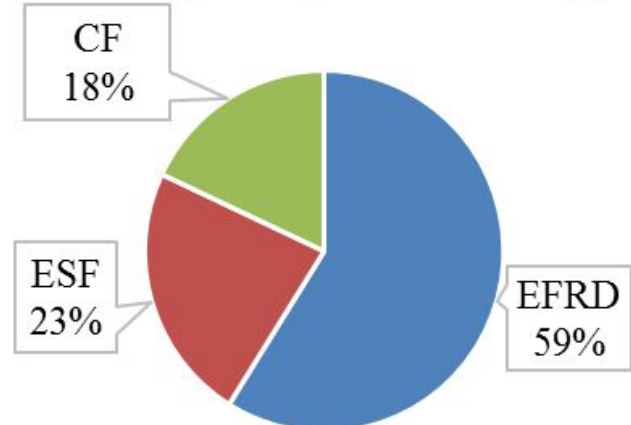
Стратегія «Європа 2020: стратегія розумного, сталого та всеохопного зростання».

Понад 351 млрд євро – CF, ERDF та ESF.

**Структура джерел
фінансування регіонального
розвитку ЄС у 2007-2013 рр.**

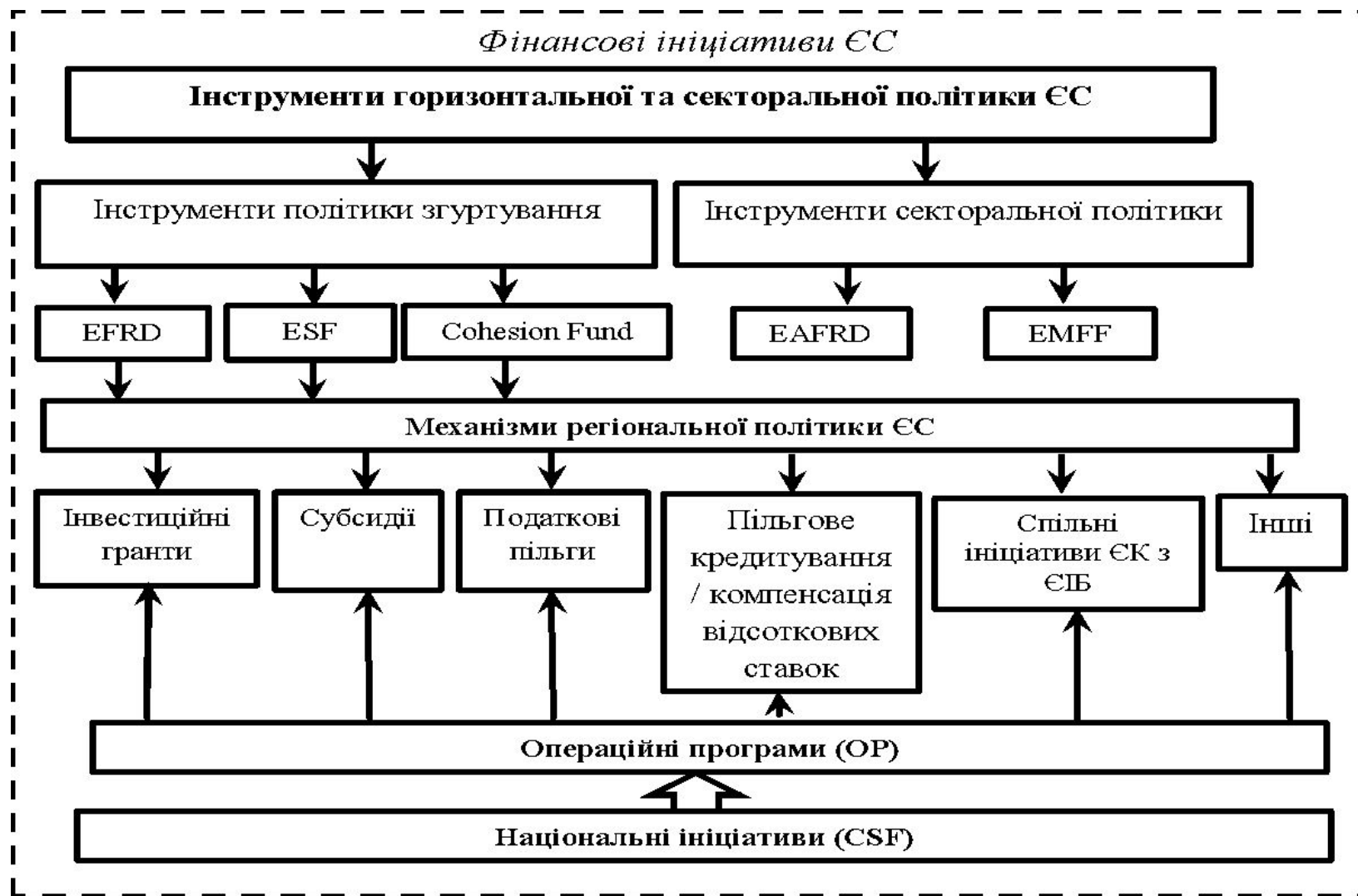
**Структура джерел
фінансування регіонального
розвитку ЄС у 2014-2020 рр.**

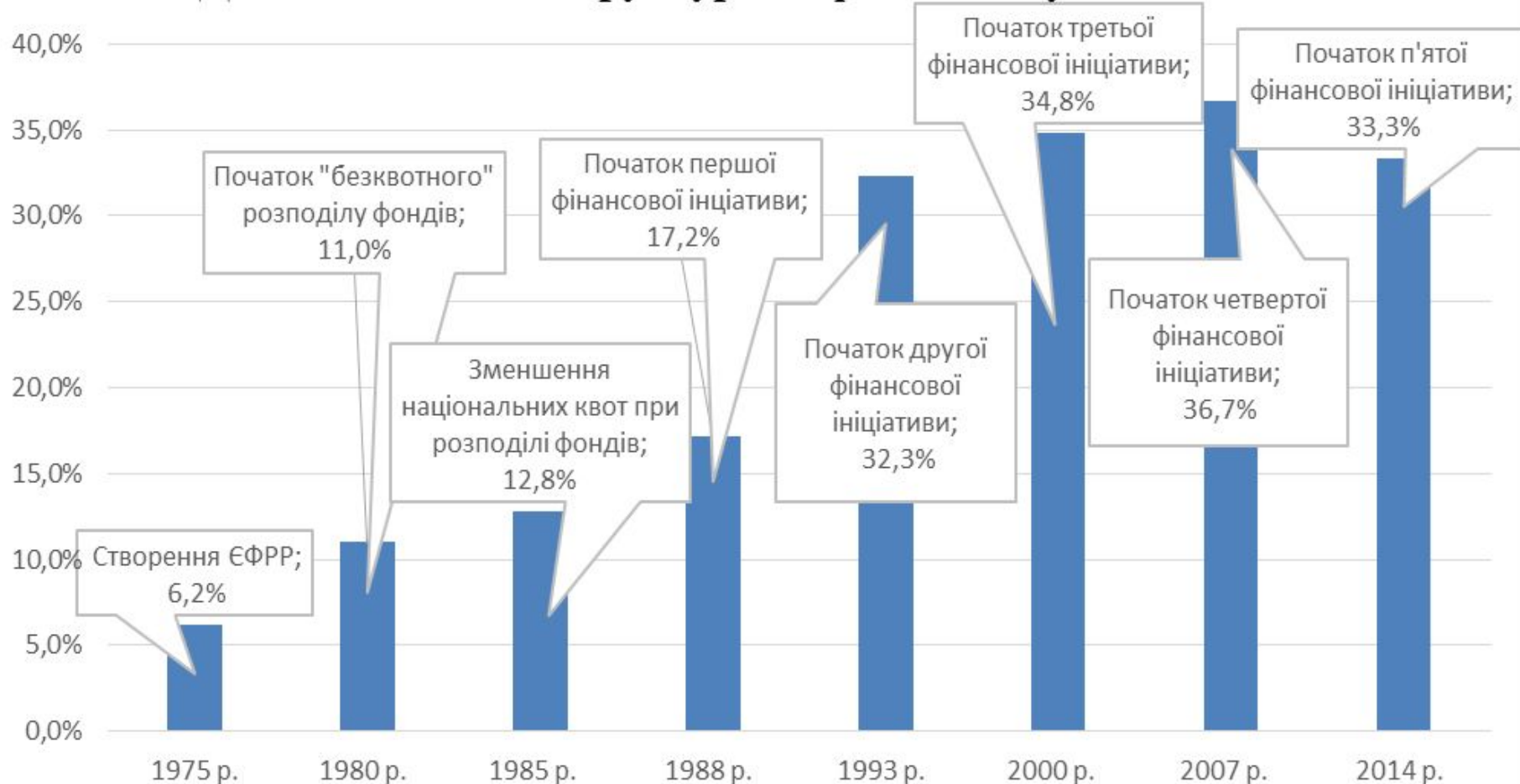
Розподіл коштів політики згуртування ЄС у 2014-2020 рр.

Напрями	Сума, млрд €	Частка, %
Допомога найменш розвиненим регіонам (ВВП < 75 % середнього по ЄС)	182,2	51,8
Допомога перехідним регіонам (ВВП 75-90 % середнього по ЄС)	35,4	10,1
Допомога більш розвиненим регіонам (ВВП > 90 % середнього по ЄС)	54,3	15,4
Європейська територіальне співробітництво	10,2	2,9
Міські інновації	0,4	0,1
Зайнятість молоді	3,2	0,9
Фонд згуртування	63,3	18,0
Підтримка віддалених і рідкозаселених територій	1,6	0,5
Технічна підтримка	1,2	0,3
Всього	351,8	100,0

4. Сучасні інструменти фінансування регіональної політики ЄС.

Динаміка частки структурних фондів ЄС у бюджеті ЄС

Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF)

- Заснований у 1975 році.
- Мета – сприяння вирівнюванню найбільших регіональних диспропорцій у ЄС, розвиток слаборозвинених і реконверсії занепадаючих промислових регіонів.
- Спеціалізація фонду:
  - виробничі інвестиції;
  - інвестиції в розвиток інфраструктури, у сферу освіти та охорону здоров'я, наукові дослідження та дослідні розробки, енергетичні та телекомунікаційні мережі;
  - технічна допомога.

201 млрд. євро (2007-2013 рр.)   *58 %*

208,2 млрд. євро (2014-2020 рр.)   *59%*

Механізми фінансування ERDF

Кошти ERDF можуть спрямовуватися на зміцнення економічної та соціальної згуртованості ЄС через:

- інвестиції в компанії (зокрема, малі і середні), які створюють стійкі робочі місця;
- пряму допомогу розвитку інфраструктури (дослідження та інновації, телекомунікації, навколишнє середовище, енергетика та транспорт);
- фінансові інструменти (фонди ризикового капіталу, місцеві фонди розвитку і т.д.) для підтримки регіонального та місцевого розвитку та сприяння співробітництву між містами і регіонами;
- заходи з надання технічної допомоги.

Фінансування ініціатив спільнот з ERDF

INTERREG – програма забезпечення гармонійного розвитку регіонів ЄС та забезпечення їх співробітництва.

URBAN – програма спрямована на регенерацію міст та міських районів для забезпечення їх сталого розвитку.

Рамкові програми	Обсяги фінансування ініціатив спільнот, млн €				
	URBAN	INTERREG			Всього
		A	B	C	
1996-2000	750				
2000-2006	700				4900
2008-2013	Відсутні дані	5600	1800	321	7800
2014-2020	Відсутні дані	6600	1800	500	8900

Фонд Згуртування (Cohesion Fund)

- Створений 1993 року для підтягування до стандартів ЄС депресивних регіонів найбідніших країн ЄС.
- До останнього розширення цьому критерію відповідали чотири країни: *Греція, Іспанія, Ірландія та Португалія.*
- На період 2014-2020 рр. CF розрахований на сприяння розвитку регіонів *Болгарії, Хорватії, Кіпру, Чехії, Естонії, Греції, Угорщини, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччини та Словенії.*

Фонд Згуртування (CF)

- Концентрується на фінансуванні розвитку транспортної інфраструктури та екологічних проектів.
- У період 2007-2013 рр. - **20** програм у 14 країнах Європи.
- Більшість з них – були спільного фінансування (разом із *ERDF*), та стосувалися оптимізації чи розбудови), та стосувалися оптимізації чи розбудови **транспортної мережі** та **інфраструктури** всередині країни, з дотриманням вимог охорони навколишнього природного середовища.

Фонд Згуртування (CF)

63,4 млрд € за наступними категоріями (2014-2020 рр.):

- **транс'європейські транспортні мережі** (Trans-European Transport Network (**TEN-T**)): (інфраструктурні проекти, що сприятимуть об'єднанню Європи в єдину транспортну мережу);
- **навколишнє середовище**: (проекти, пов'язані з енергетикою або транспортом, якщо вони будуть безпечні для розвитку навколишнього природного середовища, мають високу енергоефективність, передбачають використання відновлюваних джерел енергії тощо).

Європейський соціальний фонд (ESF)

- Створений у 1959 р.
- Ключове призначення – підтримка створення більш якісних робочих місць у ЄС через механізм спільного *фінансування регіональних і місцевих проектів*, які покращують рівень зайнятості, якість робочих місць та конкурентне середовище на ринку праці в державах-членах ЄС.
- Бюджет **ESF** охоплює близько 10 % від усіх витрат бюджету ЄС.

Європейський соціальний фонд (ESF)

ESF підтримує держави-члени Європейського Союзу в наступних сферах:

- адаптація працівників і підприємств: навчання протягом життя, формування і поширення інноваційних організацій;
- входження на ринок праці: сприяння працевлаштуванню тих що шукають роботу, безробітні, жінки і мігранти в державі;
- інтеграція на ринку праці людей з особливими потребами і подолання дискримінації;
- посилення соціального капіталу за допомогою оновлення системи освіти та розвитку шкільної мережі.

Європейський соціальний фонд (ESF)

Пріоритетними напрямками фінансування є:

▣ Конвергенція.

Мета: стимулювати економічне зростання і зайнятість в найменш розвинених регіонах. Ця мета отримує більше, ніж 80% від загального фінансування ESF.

▣ Регіональна конкурентоздатність та зайнятість.

Мета: зміцнити регіональну конкурентоспроможність, зайнятість і інвестиційну привабливість.

Європейський соціальний фонд (ESF)

Реалізація мети передбачає:

▣ Конвергенція

- фінансування програм регіонів з ВВП на душу населення менше, ніж 75% від середнього показника по ЄС- 25;
- поетапне фінансування регіонів з ВВП на душу населення більш ніж на 75% від середнього показника по ЄС-25, але менше 75% від середнього показника по ЄС-15.

▣ Регіональна конкурентоздатність та зайнятість

поетапне фінансування в регіонах з ВВП на душу населення менше, ніж 75% від середнього показника по ЄС-15 (в період 2000-2006 років), але більше, ніж 75% від середнього показника по ЄС-15 (в період 2007-2013).

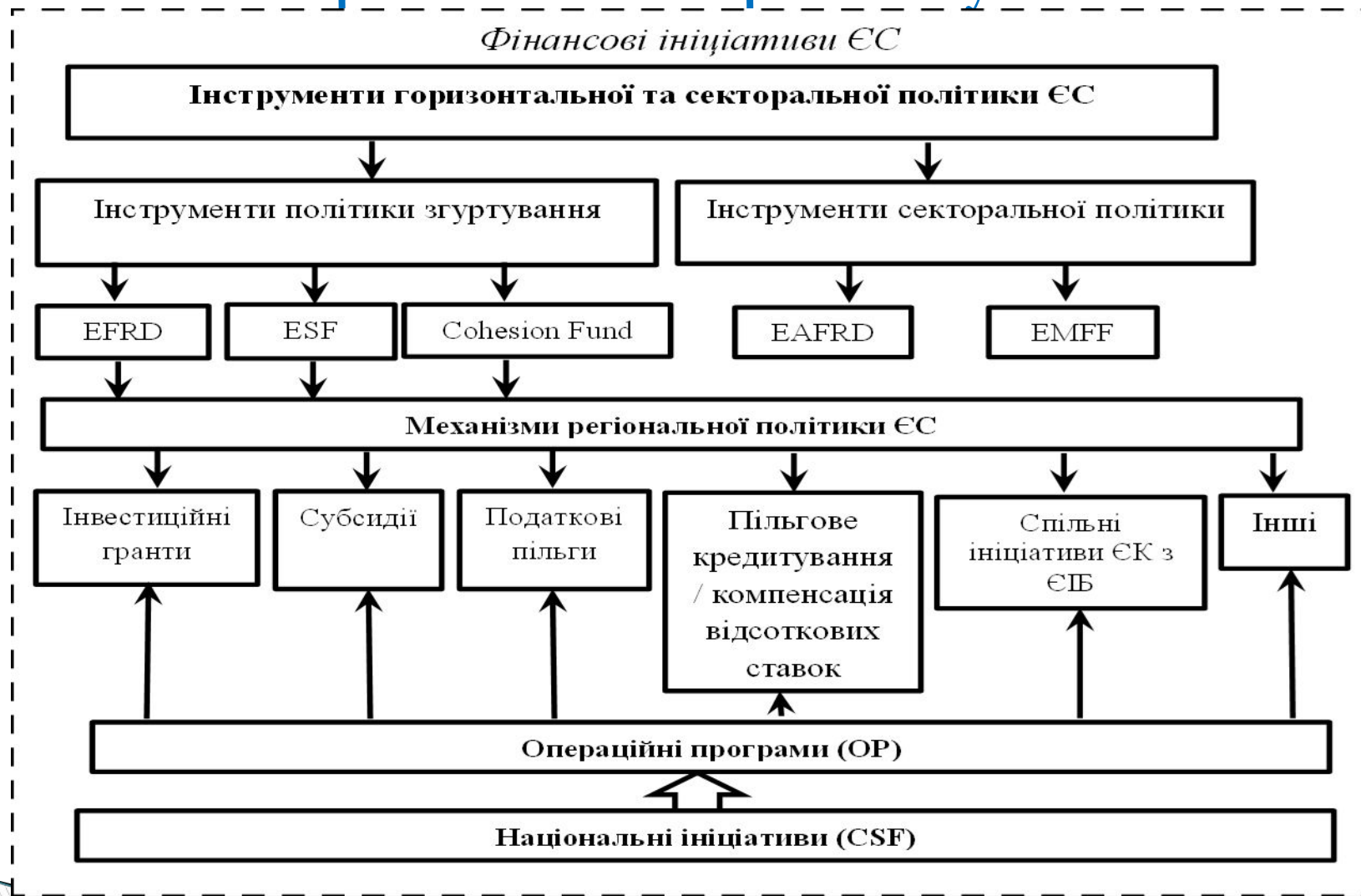
Європейський соціальний фонд (ESF)

У межах програм *конвергенції регіонів*, співфінансування проектів ESF, яке може досягати **85%** від загального обсягу видатків.

У межах програм *розвитку конкурентоспроможності та зайнятості регіонів*, найбільш поширеним є співфінансування ESF **50%** від суми фінансування проекту.

5. Механізми та спеціальні інструменти фінансування регіонального розвитку ЄС.

Механізми реалізації політики регіонального розвитку ЄС

- *Інвестиційний грант* (найпотужніший з усіх існуючих).
- *Субсидіювання відсоткових ставок* (Бельгія, Німеччина, Греція, Норвегія, Португалія, Велика Британія).
- *Податкові пільги* (Фінляндія, Франція, Греція, Італія).
- *Податкова знижка на амортизацію* (Греція).
- *Субсидії, пов'язані з використанням робочої сили* (Австрія, Бельгія, Франція, Ірландія, Швеція, Велика Британія).
- *Транспортні пільги* (Фінляндія, Швеція).

Інвестиційні гранти

Фінансують лише частку видатків на конкретний проект.

Наприклад, до останнього розширення ЄС

країни-«аутсайдерів» (Греція, Ірландія, Португалія) могли розраховувати на фінансування 75 % вартості регіонального проекту з боку структурних фондів,

Іспанія — на 60 %,

Італія — на 50 %,

Велика Британія - на 47,5 %,

Австрія – на 40 %,

Фінляндія, Німеччина, Швеція – на 35 %,

Франція – на 30 %

Бельгія, Данія, Люксембург, Нідерланди — на 25 %.

Негрантові механізми регіональної політики ЄС

Набуває поширення практика залучення фінансового інжинірингу із інструментів Європейських структурних та інвестиційних фондів, зокрема через їх спільні з Європейською Комісією ініціативи

JESSICA, JEREMIE, JASPERS, JASMINE.

Назва ініціативи	Засновники	Цілі /Сфери	Форми підтримки
JESSICA - Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas	ЄК (ERDF), Європейський Інвестиційни й Банк, Банк розвитку ради Європи	Міська інфраструктура (включаючи транспорт, водопостачання та водовідведення, енергетика); Збереження спадщини і культурних місць Перепланування занедбаних територій Формування нових майданчиків розвитку комерційного простору Розвиток університетів Енергозбереження	Внески ERDF спрямовуються у фонди розвитку міст, які інвестують їх у проекти, включені до комплексного плану сталого міського розвитку. Ці інвестиції можуть приймати форму прямих інвестицій, кредитів і/або гарантій.

Назва ініціативи	Засновники	Цілі /Сфери	Форми підтримки
JEREMIE - Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises	ЄК (ERDF), Європейський Інвестиційний Фонд	<p>Створення нового бізнесу або розширення існуючого.</p> <p>Доступ до інвестиційного капіталу для підприємств (зокрема, МСП) для модернізації та диверсифікації їх діяльності, розробки нових продуктів, безпечного виходу на ринки.</p> <p>Бізнес-орієнтовані дослідження і розробки, передача технологій, інновацій та підприємництва</p> <p>Технологічна модернізація виробництва для зниження викидів вуглецю.</p> <p>Продуктивні інвестиції, які створюють і зберігають робочі місця.</p>	За рахунок ERDF формуються кредитні, гарантійні або венчурні фонди інвестування в підприємства. Ці інвестиції можуть приймати форму прямих інвестицій, кредитів і / або гарантій.

Назва ініціативи	Засновники	Цілі /Сфери	Форми підтримки
<p>JASMINE – Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe</p>	<p>ЄК, Європейський Інвестиційний Банк, Європейський Інвестиційний Фонд</p>	<p>Поширення кращої практики в ЄС щодо мікрокредитування.</p> <p>Підтримка різних сфер розвитку мікрокредитних постачальників, що діють в ЄС, зокрема таких як інституціональне управління, інформаційні системи, управління ризиками та стратегічне планування (створення потенціалу).</p> <p>Допомога цим посередникам стати конкурентоспроможними.</p>	<p>Переважно технічна підтримка мікрокредитних постачальників.</p> <p>Фінансування мікрокредитних провайдерів здійснюється через Європейську ініціативу ЄІФ «Європейський прогрес мікро-фінансування».</p>

Назва ініціативи	Засновники	Цілі /Сфери	Форми підтримки
<p>JASPERS – Joint Assistance to Support Projects in European Regions</p>	<p>ЄК (Генеральний директорат з регіональної політики),</p> <p>Європейський Інвестиційний Банк,</p> <p>ЄБРР</p> <p>Банк розвитку <u>KfW</u></p>	<p>Великі інфраструктурні проекти вартістю понад 50 млн євро, що фінансуються із фондів ЄС, для 12 країн, які приєдналися до ЄС у 2004-2007 рр. – зокрема, проекти, що стосуються доріг, залізничних шляхів, водозабезпечення, відходів, енергетики і транспорту в містах</p>	<p>Технічна підтримка на всіх етапах проектного циклу - від початкової ідентифікації проекту до прийняття рішення про видачу допомоги.</p> <p>Допомога може стосуватися:</p> <p>підготовки проекту (наприклад, аналіз витрат і вигод, фінансовий аналіз, питання охорони навколишнього середовища, планування закупівель);</p> <p>документації (наприклад, ТЕО, заявок на гранти тощо);</p> <p>консультацій щодо відповідності законодавству ЄС (природоохоронному, конкурентному та ін.)</p>

Самостійне опрацювання:

- Проаналізувати розподіл коштів, виділених на регіональну політику між країнами-членами ЄС.
- Порівняти обсяги фінансових ресурсів місцевих бюджетів країн-членів ЄС та структурних фондів, виділених на регіональні проекти в цих країнах.
- Розкрити характер основних ініціатив, що реалізуються за підтримки Європейського Фонду регіонального розвитку.
- Розкрити місце та роль Європейського соціального фонду в регіональній політиці Європейського союзу.
- Визначити структурно-компонентну специфіку ініціатив Фонду згуртування.